

SPROG- STRATEGI

Strategi for udvikling af det talte og skrevne sprog hos børn og unge 0-16 år

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
1.1 Vision	3
1.2 Formålet med sprogstrategien	3
1.3. Sprogstrategiens afsæt	4
1.4. Literacy	4
2. Sprogstrategiens fire hovedområder	5
2.1. Samarbejde med forældre understøttes bl.a. ved:	5
2.2 Børns sprogudvikling i dagtilbud og skole understøttes bl.a. ved:.....	5
2.3. Skriftsproglig udvikling i dagtilbud og skole understøttes bl.a. ved:.....	5
2.4. Alle børn og unge skal blive så dygtige som muligt understøttes bl.a. ved: ...	6
3. Sprogvurdering og data	6
3.1. Sprogvurderinger af børn i dagtilbud og skole	6
3.2 Data som grundlag for udvikling af sprogindsatser i dagtilbud og skole	6

Brønderslev Kommunes Sprogstrategi er opdelt i 2 publikationer:

1. En strategi for udvikling af det talte og skrevne sprog hos børn og unge 0-16 år, som henvender sig til politikere, forældre og fagprofessionelle i sundhedsplejen, dagtilbud, skole, kulturskolen, folkebiblioteket og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.
2. En handlevejledning og rammebeskrivelse for de fagprofessionelles arbejde med udvikling af det talte og skrevne sprog hos børn og unge 0-16 år, som henvender sig til fagprofessionelle i dagtilbud, skole, sundhedsplejen, kulturskolen, folkebiblioteket og talehørekonsulenter i PPR.

1. Indledning

Brønderslev Kommune skal have en sprogstrategi, fordi der allerede i 0-6 års alderen dannes et vigtigt grundlag for børns sprogudvikling. Dette har betydning for barnets udvikling senere - både i forhold til tilegnelse af talesprog og senere for læsefærdigheder. De sproglige interaktioner, som børn deltager i som 0-3-årige, har afgørende betydning for, hvordan de klarer sig i skolen og deres muligheder videre i livet. Derfor er en god og tidlig indsats vigtig.

Med en fælles sprogstrategi på tværs af dagtilbud og skole er det formålet at styrke de sproglige kompetencer, som er centrale for børns kognitive og sociale udvikling. Ligeledes skabes der sammenhæng og en rød tråd i indsatser, da alle børn, unge og deres forældre skal opleve, at indsatser hænger sammen på tværs af faggrupper og i de overgange, der er en del af livet fra 0-16 år. På den måde skabes de bedste rammer for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Kernen i Brønderslev Kommunes sprogstrategi er at:

- Følge alle børns sproglige udvikling
- Følge alle børn og unges læse- og skrivefærdigheder
- Sikre systematisk og fælles tilgang på tværs af dagtilbud og skole
- Sikre målrettet, fokuseret og tidlig indsats

1.1 Vision

Visionen for arbejdet med udvikling af børn og unges sprog og skriftsprog i Brønderslev Kommune er:

At give børn og unge mulighed for at blive så dygtige som de kan, og mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.

At styrke og udvikle børn og unges sprog og skriftsproglige kompetencer – også kaldet literacy kompetencer, så de kan tilegne sig faglig viden, gennemføre en uddannelse og være aktive samfundsborgere i et demokratisk samfund.

Sproget binder os sammen i et mangfoldigt fællesskab, giver os muligheder og åbner døren til drømmene og fremtiden. Derfor er sprog noget af det allervigtigste, vi kan give vores børn og unge med videre i livet.

Et godt sprog er nøglen til læsefærdigheder og dermed forudsætningen for at kunne blive dygtig i fagene i skolen. Men sprog handler langtfra "kun" om at gøre børnene skoleparate eller at få gode karakterer. Det handler også om at gøre børnene til socialt kompetente børn og unge med mod på livet. Til livsglade børn og unge, som kan forstå sig selv og den verden, de er en del af.

1.2 Formålet med sprogstrategien

Formålet med sprogstrategien er:

- At Brønderslev Kommune får høj faglig kvalitet og sammenhæng i det pædagogiske sprogarbejde i dagtilbud og skole.
- At tydeliggøre rammerne for samarbejde og sprogindsatser på tværs af sundhedsplejen, dagtilbud, skole, PPR, kulturskolen og folkebiblioteket.
- At børn og unge får optimale muligheder for at udvikle sprog og skriftsprog – literacy kompetencer, som redskab for personlig, faglig og social udvikling.
- At udligne eller minimere forskelle i sproglige og skriftsproglige kompetencer.
- At etablere en mere ensartet og tydelig praksis i forhold til at følge sprogudviklingen for det enkelte barn og børnegrupper over tid, og et fælles grundlag for arbejdet med børns talesproglige færdigheder og før-skriftlige færdigheder.

- At skabe sammenhæng mellem kommunale og nationale mål.
- At kommunalbestyrelsen, forvaltningen, skole og dagtilbud kan følge effekten af pædagogiske indsatser over tid.
- At tilrettelægge og identificere indsatser som styrker børns sproglige udvikling i dagtilbud og skole.
- At børn og unge bliver mødt med et læringsmiljø, der understøtter deres sproglige udvikling optimalt.
- At sikre, at børn med forsinkelser i den sproglige udvikling opdages og understøttes tidligt.

1.3. Sprogstrategiens afsæt

Strategien er udarbejdet på baggrund af nyeste forskning om børns sprog- og skriftsprogstilegnelse, og tager herudover afsæt i:

- Brønderslev Kommunes Sammenhængende Børnepolitik
- Brønderslev Kommunes strategi for læsning
- Den styrkede pædagogiske læreplan for dagtilbudsområdet
- Fælles Mål for folkeskolen
- Dagtilbudsloven

Med afsæt i kommunens sprogstrategi skal dagtilbud og skoler udarbejde en lokal sprogstrategi med beskrivelse af indsatser og tiltag, der udvikler og styrker børn og unges sprog og skriftsproglige kompetencer, hvor sidstnævnte betegnelse dækker over både læsning og skrivning.

1.4. Literacy

Literacy er evnen til at læse og skrive, men også til at indgå i fællesskaber ved hjælp af blandt andet sprog – mundtligt som skriftligt. Det er en spirende færdighed der begynder ved fødslen, og som bliver mere og mere tydelig op gennem vuggestue- og børnehavealderen, når børnene begynder at lave kruseduller med farveblyanter eller leger med bøger, bladrer gennem sider eller peger på billeder. Disse tidlige tegn på læsning og skrivning kaldes literacy.

Børn udvikler tidlig literacy i gode sociale interaktioner med voksne, der involverer dem i det virkelige livs anvendelser af skriftsprog, såsom at lave en huskeliste, læse en supermarkedsreklame eller skrive en invitation. Der er et utal af muligheder for at opbygge børns tidlige literacyfærdigheder, før de kommer i skole.

Hvis man har fokus på den tidlige literacy, kan ekstra støtte og opmuntring i dagtilbuddet berige børns læsefærdighedsudvikling og hjælpe dem med at indhente viden, hvis de er sakket bagud sprogligt. Pædagoger i dagtilbud og dagplejer spiller derfor en særdeles vigtig rolle i at udnytte dette utal af muligheder. Den tid, et barn tilbringer i dagtilbud, kan gøre en verden til forskel for, om han eller hun senere lykkes i skolen og i livet.

Tidlig literacy, som en gryende færdighed, skal plejes hos det enkelte barn ved hyppige daglige interaktioner med pædagoger eller dagplejer evt. i et samarbejde med PPR, kulturskolen og folkebiblioteket. Børns tidlige literacy fremmes ikke, uden at der udføres et arbejde fra den fagprofessionelles side.

2. Sprogstrategiens fire hovedområder

På baggrund af visionen i Brønderslev Kommunes Sprogstrategi, udpeges følgende fire hovedområder for de fagprofessionelles arbejde med at udvikle det talte og skrevne sprog hos børn og unge i alderen 0-16 år:

- Samarbejde med forældre
- Børns sprogudvikling i dagtilbud og skole
- Skriftsproglig udvikling i dagtilbud og skole (læse og skrive)
- Alle unge og børn skal blive så dygtige som muligt

2.1. Samarbejde med forældre understøttes bl.a. ved:

- At forældre indgår i et tæt samarbejde med dagtilbud og skole, for at skabe en fælles forståelse og for at styrke barnets sproglige og skriftsproglige udvikling bedst muligt både i hjemmet, i dagtilbud og i skolen. I dette samarbejde har de professionelle omkring barnet ansvaret for at tydeliggøre gensidige forventninger.
- At sundhedsplejen og senere dagtilbud og skole viser forældre, hvordan de kan styrke deres børns sproglige og skriftsproglige udvikling.
- At der er sammenhæng i barnets overgange mellem dagtilbud og skole.

2.2 Børns sprogudvikling i dagtilbud og skole understøttes bl.a. ved:

- At sprogarbejde og sprogindlæring medtænkes i alle hverdagsrutiner og i pædagogiske aktiviteter i dagtilbud.
- At børns ordforråd understøttes som en uformel del af de daglige samtaler og under en mere formel dialogisk læsning i såvel analoge som digitale læsematerialer.
- At dagtilbud samarbejder med folkebiblioteket om Bibliotekernes Sprogspor 1-3 år og Sprogspor 3-6 år.
- At professionelle anvender et abstrakt og beskrivende sprog i deres samtaler med børn og unge, for at understøtte tænkning og læring.
- At vurdere børns sprog med sprogvurderingsværktøjerne: Sprogvurdering 3-6 år og SprogTrappen 0-3 år, så det bliver muligt at identificere børn med en forsinket eller afvigende sproglig udvikling og tidligt igangsætte en sprogudviklende indsats.
- At skolen arbejder videre på at udvikle børnenes sproglige kompetencer og bygger bro mellem børnenes hverdagsprog og fagsprog, så sprog og skriftsprog kan anvendes som redskab for læring i alle fag.

2.3. Skriftsproglig udvikling i dagtilbud og skole understøttes bl.a. ved:

- At dagtilbud inddrager skriftsproget i naturlige og meningsfulde sammenhænge, med afsæt i børnenes interesse og naturlige nysgerrighed. Gennem sansning, leg og samvær om skrift og symboler får alle børn mulighed for at gøre sig mange personlige erfaringer med skriftsprog, hvilket giver dem et godt grundlag for deres videre tilegnelse af skriftsprog i skolen.
- At lærere underviser eleverne i at læse fagenes tekster med god forståelse, udvikler deres ordkendskab og underviser dem i at skrive faglige tekster i fagene.
- At evaluere elevernes skriftsproglige udvikling i henhold til den kommunale evalueringsplan for læsning og stavning (Jf. Brønderslev Kommunes læsestrategi) med henblik på at igangsætte lokale og fælleskommunale læse- og skriveindsatser.

2.4. Alle børn og unge skal blive så dygtige som muligt understøttes bl.a. ved:

- At alle børn og unge, uanset social baggrund og læringsmæssige udfordringer, skal motiveres og undervises ud fra deres aktuelle ressourcer, så de bliver så dygtige som muligt til at anvende sprog og skriftsprog til at tilegne sig viden.
- At omfattende læse- og skrivevanskeligheder af forskellig art og af forskellige årsager ikke må blive en hindring for elevernes tilegnelse af viden i fagene.

3. Sprogvurdering og data

3.1. Sprogvurderinger af børn i dagtilbud og skole

I Brønderslev Kommune sprogvurderes alle 0-3 årige børn i dagpleje eller vuggestue, alle 3-årige børn i dagtilbud og alle elever i 0. klasse. 4 og 5 årige børn sprogvurderes, hvis der er bekymring for deres sproglige udvikling eller dagtilbuddet finder særlig begrundelse herfor.

Der anvendes samme sprogvurderingsmateriale for de 0-3 årige (SprogTrappen) og for de 3-6 årige (Sprogvurdering 3-6), med henblik på en sammenhængende systematik på tværs af dagtilbud og skole. I sprogvurderingsmaterialet udarbejdes en børneprofil, der samler og beskriver barnets sproglige udvikling fra 0-6 år til brug for samarbejdet om sproglig udvikling mellem forældre og fagprofessionelle samt ved overgange.

3.2 Data som grundlag for udvikling af sprogindsatser i dagtilbud og skole

Data fra sprogvurderinger indsamles af den enkelte dagplejer, vuggestue, børnehave eller skole med henblik på at følge barnets sproglige udvikling, og etablere tidlige og nødvendige indsatser for at understøtte barnet og bringe det videre i dets sproglige og skriftsproglige udvikling.

Data fra sprogvurderinger indsamles også kommunalt af Fagforvaltningen Børn og Kultur med henblik på at skabe sammenhæng mellem kommunale og nationale mål og følge effekten af dagtilbuddenes og skolernes sprogindsatser over tid. Data vil indgå i kvalitetsrapport for både dagtilbud og skole, og vil bl.a. blive omdrejningspunkt for forvaltningens tilsyns- og opfølgingsmøder med skoledistrikter og dagtilbudsområder.

Uanset arv, er et berigende fysisk sprogmiljø og interaktion med børn med til at gøre en forskel – en tidlig pædagogisk indsats af høj kvalitet kan derfor forbedre barnets livsmuligheder.

Brofenbrenner og Heckman